

Макиавели
ВЛАДЕТЕЛЯТ

© Иван Тонкин, превод, 2009 г.
© Орлин Атанасов, художествено оформление и корица, 2009 г.

Книгоиздателска къща „Труд“, 2009 г.

Мека корица: ISBN 978-954-528-902-6

Твърда корица: ISBN 978-954-528-903-3

НИКОЛО
МАКИАВЕЛИ
ВЛАДЕТЕЛЯТ

РАЗМИЩАНИЯ
ВЪРХУ
ПЪРВИТЕ ДЕСЕТ КНИГИ
НА ТИТ ЛИВИЙ

КНИОВЪВЕЖДАЩА КЪЩА **troude**, 2009

БИГРАДИНА

СТРАВКА

Николо Макиавели е роден е на 3 май 1469 г. във Флоренция. Произхожда от старо, но не богато тосканско семейство. Баща му, Бернардо ди Николо Макиавели, е юрист и умира, когато синът му е на 16 години. Почти нищо не се знае за детството и юношеството на бъдещия философ.

Той получава добра подготовка като държавник и дипломат във френския двор (1504, 1510–1511), при папския престол (1506) и германския император (1507–1508).

В основния си труд „Владетелят“ за първи път в Новото време излага принципите на държавно изграждане и методите, с които един владетел би могъл да придобие и задържи властта.

Умира на 21 юни 1527 г. във Флоренция.

„В съответствие с новите икономически процеси във Флоренция се разгръща и нова по своето съдържание и форми политическа борба. Тук през 1293 г. е приета първата антидворянска конституция, която лишава феодалите от политически права, тук след продължителни политически борби се установява олигархията на Медичите, свалена от републиканците през 1494 г. и отново възстановена през 1512 г. Този богат на събития период в развитието на Флоренция прави много флорентинци велики и тяхното дело преодолява както тога-

ваините граници на скромната държава, така и границите на времето, за да стане достояние на цялата човешка история. Между тези флорентинци са Данте, Леонардо да Винчи, Микеланджело, Петрарка, Бокачо. Между тях е първият политически мислител на новото за тогавашния свят време Николо Макиавели . Неговото име е популярно и в наше време, развитието на събитията роди и понятието макиавелизъм (Политика, която се основава на принципите на грубата сила и пренебрежението на моралните норми, наричат макиавелизъм – бел. ред.), но тази слава едва ли би радвала висшия чиновник на републиката (14 години секретар на Съвета на Десетте), изхвърлен от политическия живот на монархията, изпаднал в бедност, стигаща до ловенето на птици с капани и продажбата на дърва. Не за мрачната слава на макиавелизма се е хванал за перото Макиавели. Щом се мръкнело, „дърварят“ хвърлял мръсните си дрехи, обличал придворните и се потопявал в света на политическия живот, за да разбере какво е държава, как се запазва и погубва тя, за да се задържи това, което се е проумяло, без което няма наука, както е казал Данте и както е мислел Макиавели. Вярно е, че Макиавели, като е писал, се е надявал да се върне в политиката „на длъжност“, но вярно е и това, че отказвал длъжности, в това число и на френския крал. Не е без значение и това, че йезуитите издействуват от папската църква да постави съчиненията на Макиавели в индекса на забранените книги“.

(Из „Политическите идеи на Николо Макиавели“ от проф. М. Семов)

Превод от италиански
Иван Тонкин

НИКО МАКИВЕЛИ

НА НОВА СВЕЛОСТ
ЛОНДОН ДЪЙ МЕДИИ¹

Обикновено когато хората желаят да спечелят благоволенията на някой владетел, те му поднасят в дар вещи, които са им най-скъпи, или такива, които най-много биха го зарадвали; затова често виждаме да подаряват на владетел коне, оръжие, брокати, скъпоценни камъни и други подобни украшения, достойни за неговото величие. И така в желанието си и аз да предложа на Ваша светлост някакво свидетелство за моята преданост, аз не намерих сред цялото мое имущество вещь, която да ми е по-скъпа и която да ценя така високо, както познаването делата на великите люде, придобито от мен след дълъг опит от нашето съвремие и от постоянното изучаване на древната история. И като проучих и обмислих много старателно тези мои знания, ги изложих в тази малка книжка, която поднасям в дар на Ваша светлост.

И въпреки че считам този мой труд за недостоен да бъде представен на Ваша светлост, все пак твърдо вярвам, че с Вашето великодушие ще благоволите да го приемете, понеже знаете, че от моя страна не бих могъл да Ви поднеса по-голям дар от този, кой-

то ще Ви даде възможност за най-кратко време да узнаете онова, което съм постигнал с толкова затруднения и опасности. Аз не украсих труда си и не го изпълних с обширни разсъждения, нито с надаути и великолепни слова, нито с някакви други примамливи или външни украшения, с каквито мнозина обикновено описват и украсяват съчиненията си; тъй като желяех, щото цялото произведение или да остане незабелязано, или да привлече вниманието единствено с многообразието на съдържанието си и с важността на своя предмет. Аз не бих желал да се сметне за самонадеяност, загдето човек с такова ниско и нищож-

Лоренцо ди Пиеро дей Медичи (1492–1519 г.), номинален управител на Флоренция от 1513 г., херцог на Урбино от 1516 г., племенник на Лоренцо Великолепния. На него Макиавели посвещава своя трактат „Владетелят“.

Гробницата му се намира в църквата Сан Лоренцо във Флоренция, в която капелите на семейството на Медичите са дело на Микеланджело (завършени през 1533 г.). Двете фигури на гробницата на Лоренцо II символизират Зората и Здрачът.

но положение като моето се осмелява да разсъждава за управлението на владетелите и да установява за тях правила; защото така, както онези, които рисуват, се спускат в долината, за да видят очертанията на планините и възвишенията, за да видят долините, се изкачват високо в планината, така и този, който желае да опознае добре природата на народа, трябва да бъде владетел, който желае да разбере правилно своя владетел, трябва да бъде човек от народа.

Нека Ваша светлост приеме този малък дар със същите помисли, с които Ви го посвещавам; и ако Ваша светлост внимателно го прочете и обмисли, ще открие в него израза на моето най-силно желание: Ваша светлост да достигне до онова величие, което Ви обещават съдбата и другите Ваши качества. И ако Ваша светлост от върха на своето положение обърнете някога поглед към низините, Вие ще разберете колко незаслужено понасям тежката и непрестнна враждебност на съдбата.